

Stöd till de aktörer, i första hand kommuner,
som arbetar i verksamheter som **bidrar till etablering**
av unga som varken arbetar eller studerar

Stödfunktion för myndighetssamordning
för de nationella aktörer som **bidrar till etablering**
av unga som varken arbetar eller studerar

Delredovisning av regeringsuppdrag
Ku2022/01398

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) 2023

Denna rapport har tagits fram av Katarina Falk och Petter Berg

Webb: www.mucf.se

Stöd till de aktörer, i första hand kommuner,
som arbetar i verksamheter som **bidrar till etablering**
av unga som varken arbetar eller studerar

Stödfunktion för myndighetssamordning
för de nationella aktörer som **bidrar till etablering**
av unga som varken arbetar eller studera

Delredovisning av regeringsuppdrag

Ku2022/01398

Förord

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har sedan 2018 i uppdrag att stödja de aktörer, i första hand kommuner, som bidrar till etableringen på arbetsmarknaden av unga som varken arbetar eller studerar.

MUCF har även regeringens uppdrag att vara stödfunktion för myndighets-samordning för de nationella aktörer som bidrar till etablering av unga som varken arbetar eller studerar. Inom ramen för detta uppdrag tillvaratar myndig-heten erfarenheter på lokal nivå och lyfter till samtalet mellan de nationella aktörerna.

MUCF kan konstatera att behovet av samordning mellan myndigheter är fortsatt stort när det kommer till unga som behöver extra stöd för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

För att nå det ungdomspolitiska målet att alla ungdomar ska ha goda levnads-villkor, makt att forma sina liv och ha inflytande över samhällsutvecklingen är det av yttersta vikt att de unga människor får det stöd som de behöver för att etablera sig på arbetsmarknaden.

Lena Nyberg, generaldirektör
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Innehåll

Sammanfattning	6
Om målgruppen	6
Samverkan	6
Utveckling av arbetssätt	7
1. Inledning	9
Myndighetens uppdrag	9
Bakgrund	9
2. Myndighetens stöd till lokala aktörer som arbetar med unga som varken arbetar eller studerar	14
Utveckling av arbetssätt	14
3. Nationell myndighetssamordning	18
Kompetensplattform för arbetet med unga som varken arbetar eller studerar	19
Samordnad eller samlokaliserad väg in lokalt för unga som behöver extra stöd för etablering på arbetsmarknaden	19
4. Andra insatser under uppdragstiden	21
Referensgrupper och nätverk	24
5. Resultat	25
Uppföljning av kommunträffar och workshopserie	25
Uppföljning av stödfunktion för nationell samordning	29
Effektmål	31
6. MUCF:s förslag till fortsatta insatser	32
Ett långsiktigt uppdrag för nationell samordning och stöd till aktörer som arbetar med unga som varken arbetar eller studerar	32
Förnyat uppdrag att fördela statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar	34
7. Referenser	37

Sammanfattning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har sedan 2018 haft regeringens uppdrag att stödja de aktörer, i första hand kommuner, som arbetar i verksamheter som bidrar till etablering på arbetsmarknaden av unga som varken arbetar eller studerar. Myndigheten har under 2022 fortsatt erbjuda kommuner träffar med fokus på kunskapsdelning om unga som varken arbetar eller studerar samt om betydelsen av samverkan kring målgruppen. Stödet är uppskattat. En övervägande majoritet av deltagarna uppger att innehållet i kommunträffarna är mycket användbart.

Om målgruppen

Antalet unga 16–29 år som varken arbetar eller studerar uppgår, enligt senaste statistiken (2020), till cirka 150 000 personer. Siffran är relativt konstant över tid.

MUCF:s utredningar visar att de unga som inte slutfört sina gymnasiestudier, de som lever med psykisk ohälsa, sjukdom eller en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga löper störst risk att aldrig etablera sig på arbetsmarknaden. Två av tre unga med psykisk ohälsa¹ har vid 29 års ålder fortfarande inte ett arbete.²

Samverkan

Väl fungerande samverkan mellan kommun, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassa och vården har identifierats som avgörande för unga som behöver stöd på väg till etablering på arbetsmarknaden.³

Det finns dock indikationer på att samverkan minskar. Delegationen för unga och nyanlända till arbete (Dua) konstaterar i sitt slutbetänkande att samverkan för etablering av unga minskat påtagligt sedan 2018 och ligger på fortsatt låg nivå 2022. Samverkan om unga med funktionsnedsättning och samverkan om unga inom kommunernas aktivitetsansvar bedöms ske i minst utsträckning. Mot denna bakgrund för Dua i sitt slutbetänkande 2023 fram att regeringen bör överväga att ge MUCF ett långsiktigt samordnande och stödjande uppdrag när det gäller unga som varken arbetar eller studerar.⁴

---

¹ Enligt Folkhälsomyndigheten kan psykisk ohälsa handla om allt från tillfälliga besvär av oro, nedstämdhet eller sömnbesvär till svårare psykiska sjukdomar som ångest eller depression. Det som kännetecknar psykisk ohälsa är att den påverkar välbefinnandet och hur man fungerar i vardagen.

² Se exempelvis MUCF:s rapport *Ett långvarigt utanförskap* och Forte 2020

³ Se exempelvis *Vårt gemensamma ansvar – för unga som varken arbetar eller studerar* (SOU 2018:11)

⁴ SOU 2023:7 *På egna ben Utvecklad samverkan för individers etablering på arbetsmarknaden*. Slutbetänkande av Delegationen för unga och nyanlända till arbete.

Utveckling av arbetssätt

MUCF har under 2022 tagit flera steg i utvecklingen av arbetsformerna och har skapat ett mer långsiktigt stöd till samverkan mellan aktörer på lokal nivå. Förändringen initierades utifrån ett identifierat behov. Ett flertal kommuner efterfrågade i myndighetens uppföljningar mer stöd under en längre tid. Kommunerna önskade även stöd i att utveckla samverkan med region, arbetsförmedlingen, försäkringskassa och andra aktörer som är av vikt för ett effektivt arbete med unga som varken arbetar eller studerar.

För att tillmötesgå önskemålen från kommunerna har MUCF gått från att enbart erbjuda en halvdagslång kommunträff till att bjuda in till en workshopserie i tre delar (tre halvdagar). Innehållet fokuserar på delning av ny kunskap och att skapa tillfällen och strukturer för samverkan mellan kommun, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och region.

Parallellt har MUCF arbetat vidare med uppdraget som stödfunktion för myndighetssamordning för de nationella aktörer som bidrar till etablering av unga som varken arbetar eller studerar. Inom ramen för detta uppdrag tillvaratar myndigheten erfarenheter på lokal nivå och lyfter till samtalet mellan de nationella aktörerna.

RESULTAT

67 procent av deltagarna i myndighetens kommunträffar ansåg att innehållet varit mycket användbart för dem i deras arbete. Det är utifrån uppföljningen möjligt att anta att:

- deltagarna i kommunträffarna har fått ökad kunskap om unga som varken arbetar eller studerar
- förståelsen för behovet av ökad samverkan och samordning av insatser för målgruppen har ökat.

MUCF kan i uppföljningen också se att:

- deltagarna i kommunträffarna har fått bekräftelse på befintlig samverkan
- det finns behov på lokal nivå av att utveckla vidare informations- och erfarenhetsutbyte samt strategier

MUCF ser efterfrågan på och behov av fortsatta insatser från myndigheten. Inte minst gäller det att utveckla samtalet mellan statliga myndigheter på lokal nivå och kommunerna.

MUCF kan konstatera att:

- deltagarna i det myndighetsnätverk för unga som varken arbetar eller studerar och som MUCF samordnar har fått större förståelse för olika myndigheters och aktörers roll och ansvar
- deltagarna i myndighetsnätverket på olika sätt har hjälpt varandra i sina respektive uppdrag.

MUCF kommer även fortsättningsvis att prioritera att återföra till nationell nivå det samtal och framgångar och utmaningar som pågår på lokal nivå mellan statliga myndigheter och kommunerna.

FÖRSLAG

MUCF ger i rapporten följande förslag för fortsatt stöd till det lokala arbetet med unga som varken arbetar eller studerar:

- MUCF får ett långsiktigt uppdrag att stödja aktörer som arbetar med unga som varken arbetar eller studerar
- MUCF får ett förnyat uppdrag att fördela statsbidrag till kommuner för samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar.

1

Inledning

Denna delrapport är en redovisning av hur Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) genomfört de uppdrag i myndighetens regleringsbrev för 2022 som rör unga som varken arbetar eller studerar. Rapporten ger en summarisk bild av nuläget gällande unga som varken arbetar eller studerar samt redogör för myndighetens aktiviteter, vägval och utveckling i arbetet med uppdragen. Rapporten avslutas med ett kapitel om resultat samt förslag på fortsatta insatser.

Myndighetens uppdrag

Enligt regeringens regleringsbrev till MUCF för 2022 ska myndigheten:

- stödja de aktörer, i första hand kommuner, som arbetar i verksamheter som bidrar till etablering av unga som varken arbetar eller studerar.
- vara samordnande i den nationella stödfunktionen och i detta uppdrag inhämta kunskaper och erfarenheter från Arbetsförmedlingen, Delegationen mot segregation, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Statens skolverk. Uppdraget ska genomföras i nära dialog med Sveriges Kommuner och Regioner.
  - utifrån sin roll som stödfunktion för myndighetssamordning för de nationella aktörer som bidrar till etablering av unga som varken arbetar eller studerar tillvarata det arbete som sker på lokal och nationell nivå och sprida goda exempel.

Bakgrund

I slutbetänkandet av Samordnaren för unga som varken arbetar eller studerar (2018) konstateras att de insatser som görs för att fler unga ska etableras på arbetsmarknaden präglas av bristande samordning och en otydlig ansvarsfördelning. Utredningen lyfter fram behovet av att stödja de aktörer som möter unga som varken arbetar eller studerar.⁵ Mot denna bakgrund fick MUCF i uppdrag av regeringen att stödja de aktörer på lokal nivå som arbetar för att bidra till att fler unga etablerar sig i arbets- och samhällslivet. Myndigheten är sedan 2020 även ansvarig för myndighetssamordning för de nationella aktörer som bidrar till etableringen av unga som varken arbetar eller studerar.

Genomförandet utgår ifrån ett ungdoms-, ickediskriminerings-, jämställdhets-, barnrätts- och funktionshinderperspektiv.

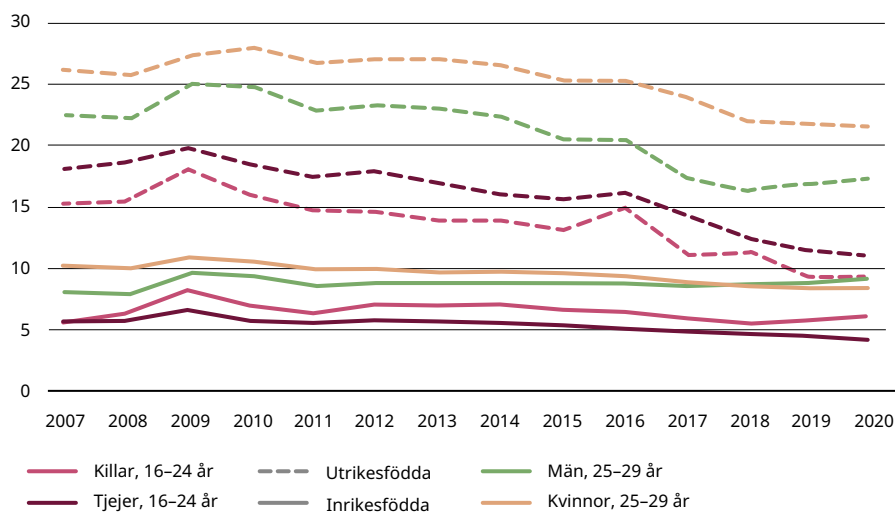
⁵ Vårt gemensamma ansvar – för unga som varken arbetar eller studerar (SOU 2018:11)

MUCF definierar unga som varken arbetar eller studerar enligt följande:

- 16–29 år
- inkomster under ett prisbasbelopp (48 300 kronor 2022)
- haft studiemedel, varit utbildningsregistrerade eller studerat vid SFI max 60 timmar under ett år
- folkbokförd i Sverige under ett helt år

Den statistik som MUCF tar fram över unga som varken arbetar eller studerar visar statistiska skillnader för kön, ålder och om personen är inrikes eller utrikes född. Myndigheten tillgängliggör statistiken på webbplatserna mucf.se och ungidag.se där det också går att bryta ner statistiken på län och kommun. Uppgifterna är baserade på registerdata från olika källor vilket medför att det finns en eftersläpning. Den senaste statistiken är från 2020⁶ och visar bland annat att andelen unga som varken arbetar eller studerar var betydligt större bland utrikes födda i åldern 16–24 år än bland inrikes födda. År 2020 var andelen 10,1 respektive 5,2 procent.

Andelen som varken arbetar eller studerar har dock minskat något bland utrikesfödda över tid. År 2016 var det 15,5 procent av gruppen utrikesfödda 16–24 år som varken arbetade eller studerade jämfört med 10,1 procent år 2020.

Figur 1. Andelen unga som varken arbetar eller studerar, 16–24 år samt 25–29 år, 2007–2019. Procent.

Not: Axeln är bruten och slutar vid 30 procent.

Källa: https://www.ungidag.se/indikator/arbete_och_boende/varken-arbetar-eller-studerar-uvax

⁶ Statistiska centralbyrån (SCB) identifierar dock gruppen i sina arbetskraftsundersökningar, där det är möjligt att följa och analysera gruppen varje kvartal, men i denna statistik finns det ett visst mått av osäkerhet eftersom den utgör skattningar baserade på ett urval av Sveriges befolkning. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/arbetskraftsundersokningar/arbetskraftsundersokningarna-aku/pong/tabell-och-diagram/icke-sasongrensade-data/unga-som-varken-arbetar-eller-studerar-neet-kvartal/>, 2022-03-04.

Andelen som varken arbetar eller studerar större bland unga vuxna i åldern 25–29 år än bland unga i åldern 16–24 år. Andelen var 2020 11,3 respektive 6,2 procent.

I åldersgruppen 25–29 år var andelen som varken arbetade eller studerade nästan lika stor bland svenskfödda kvinnor och män år 2020, 11,4 respektive 11,3 procent. Den högsta andelen unga som varken arbetar eller studerar återfinns bland utlandsfödda i åldern 25–29 år. 17,2 procent av männen och 21,4 procent av kvinnorna födda utomlands varken arbetade eller studerade 2020.

Vilka är de unga som varken arbetar eller studerar?

Gruppen unga som varken arbetar eller studerar är heterogen vilket innebär att det finns många orsaker till att unga människor inte etablerar sig på arbetsmarknaden. Det innebär också att de unga som varken arbetar eller studerar behöver olika sorters stöd och aktiviteter på väg mot etablering på arbetsmarknaden.

Ett antal riskfaktorer påverkar om en ung person hamnar utanför arbete och studier och hur långvarig situationen blir. Dessa riskfaktorer återfinns på både individnivå och på samhällsnivå. Eftersom de samvarierar kan de vara svåra att separera från varandra. Faktorer som påverkar är exempelvis att ha vuxit upp med en ogynnsam socioekonomisk situation, utländsk bakgrund, ofullständig skolgång, tidigt föräldraskap, psykisk ohälsa eller funktionsnedsättning eller att ha en sexuell läggning eller könsuttryck som bryter mot normen.

En långtidsstudie av MUCF visar att unga med psykisk ohälsa eller funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga är överrepresenterade bland de unga som under lång tid befinner sig i en situation utan arbete eller studier. Av de cirka 70 000 unga som studien följde under 7–13 års tid var två tredjedelar av dessa unga ännu inte etablerade på arbetsmarknaden vid 29 års ålder.⁷ MUCF ser ett behov av att ta fram och sammanställa den kunskap som finns kring insatser riktade mot unga med psykisk ohälsa och funktionsnedsättningar som varken arbetar eller studerar. Vad gäller utlandsfödda kvinnors överrepresentation bland unga som varken arbetar eller studerar visar MUCF:s analys flera orsaker; diskriminering, tidigt föräldraskap samt hedersrelaterad problematik⁸.

Arbetslöshet

I Arbetsförmedlingens analys av vilka som har svårast att etablera sig på arbetsmarknaden känns mönstret igen. Arbetsförmedlingen konstaterar att personer som saknar gymnasial utbildning, är födda utanför Europa eller har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga i genomsnitt har längre tid i arbetslöshet.

Trenden sedan finanskrisen 2007–2009 oroar; andelen arbetslösa som tillhör någon av dessa grupper med svagare konkurrensförmåga har ökat. Nära tre av fyra inskrivna arbetslösa tillhör någon grupp med svag konkurrensförmåga.

⁷ *Ett långvarigt utanförskap*, MUCF, 2021.

⁸ *Unga utrikes födda kvinnors etablering i arbetslivet*, MUCF, 2021.

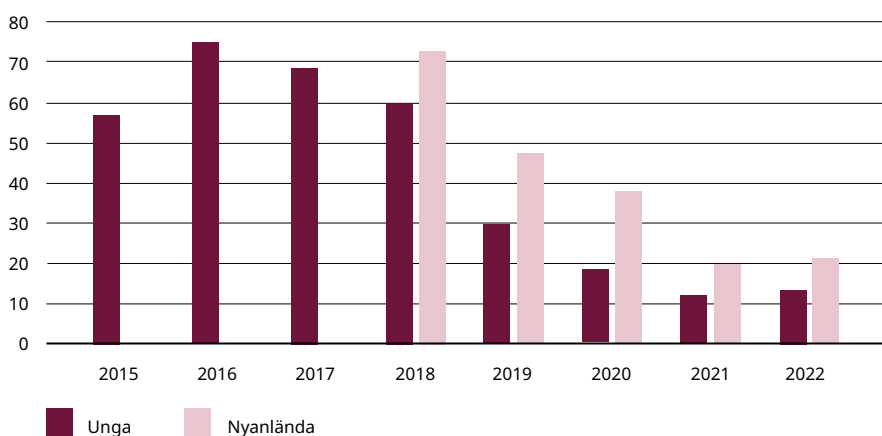
I de fall arbetslösheten ökar bland personer med starkare förankring på arbetsmarknaden ökar även konkurrensen om jobben och de arbetslösa med svagare konkurrensförmåga får det än svårare på arbetsmarknaden.⁹ Detta hände under covid-19-pandemin och det riskerar att bli följden av en lågkonjunktur.

Samverkan

Som bland andra Samordnaren för unga som varken arbetar eller studerar konstaterade präglas de insatser som görs för att fler unga ska etableras på arbetsmarknaden ofta av bristande samordning och en otydlig ansvarsfördelning. Detta innebär att arbetet med att ge insatser och stöd som syftar till etablering på arbetsmarknaden blir ineffektivt.

En betydelsefull samverkan för att korta vägen till arbete är den mellan kommun och Arbetsförmedlingen lokalt. Delegationen för unga och nyanlända till arbete (Dua) har sedan 2015 haft i uppdrag att främja statlig och kommunal samverkan och utvecklandet av nya samverkansformer i syfte att effektivisera unga och nyanländas etablering i arbetslivet. Inom ramen för uppföljningen av sina insatser har Dua i enkätform frågat landets kommuner om samverkan med Arbetsförmedlingen.

Tabellen nedan är från Duas slutbetänkande¹⁰ och visar andelen kommuner som i enkäten uppgett att de hade omfattande samverkan eller mycket omfattande samverkan kring unga (uppdraget nyanlända tillkom inför 2018 års enkät).

Figur 2. Andel kommuner som uppger en omfattande samverkan med Arbetsförmedlingen om unga och nyanlända. Procent.

Svarsalternativen som redovisas är omfattande samverkan, mycket omfattande samverkan, ingen samverkan och viss samverkan.

Not: Axeln är bruten och slutar vid 80 procent.

Källa: SOU 2023:7 *På egna ben Utvecklad samverkan för individers etablering på arbetsmarknaden*

⁹ Arbetsförmedlingen: Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2022 Utvecklingen på arbetsmarknaden 2022–2024

¹⁰ SOU 2023:7 *På egna ben Utvecklad samverkan för individers etablering på arbetsmarknaden*. Slutbetänkande av Delegationen för unga och nyanlända till arbete

Duas uppföljningsenkät visar att omfattningen av samverkan för etablering av unga och nyanlända minskat påtagligt sedan 2018 och ligger på fortsatt låg nivå 2022. En rad faktorer har enligt Dua bidragit till denna förändring, bland annat ändrade budgetförutsättningar för Arbetsförmedlingen, neddragningen av antalet arbetsförmedlingskontor, övergången till digitala tjänster, osäkerhet kopplad till januariavtalets innebörd och konsekvenser och införandet av tjänsten ”Kundval rusta och matcha” (KROM).

Av Duas uppföljning framgår även att den minskade omfattningen av samverkan i högre grad gäller samverkan om unga, än samverkan om nyanlända. En bidragande orsak till detta kan vara att det inte finns ett tydligt regelverk om samverkan mellan stat och kommun gällande unga. Samverkan om unga med funktionsnedsättning och samverkan om unga inom kommunernas aktivitetsansvar bedöms, av kommunerna, ske i minst utsträckning. Dua för mot denna bakgrund fram att regeringen bör överväga att ge MUCF en långsiktigt samordnande och stödjande uppdrag när det gäller unga som varken arbetar eller studerar.¹¹

Ur den unges perspektiv innebär bristen på samordning mellan myndigheter en risk att ”bollas” mellan instanser och att tiden i utanförskap förlängs eftersom insatser inte koordineras. Situationen kan kräva en mångfald av kontakter med olika myndigheter och egna initiativ, något som kan vara svårt för den unga person som lider av exempelvis psykisk ohälsa eller som har en funktionsnedsättning. Konsekvensen blir för vissa ett långvarigt utanförskap med ensamhet och isolering. Dessutom visar MUCF:s undersökningar att unga personer som har svårigheter att få en fot in på arbetsmarknaden ofta lever många år med ekonomisk utsatthet.

---

¹¹ SOU 2023:7 *På egna ben Utvecklad samverkan för individers etablering på arbetsmarknaden*. Slutbetänkande av Delegationen för unga och nyanlända till arbete.

2

Myndighetens stöd till lokala aktörer som arbetar med unga som varken arbetar eller studerar

Myndigheten utvecklade i början av uppdragstiden halvdagsträffar för kommuner. Syftet med kommunträffarna, som vänder sig till förvaltningschefer och strateger med mandat att fatta beslut i frågor relevanta för målgruppen, var att öka kunskapen och stärka kommunernas samverkan kring unga som varken arbetar eller studerar. Under en halvdag berättade MUCF om den fakta som finns kring målgruppen och om strategier som visat sig fungera för individen och för organisationer. Deltagarna fick tillfälle att diskutera den lokala situationen och processledning i framtagande av en gemensam plan. Under pandemin ersattes de fysiska träffarna med digitala lösningar.

Utveckling av arbetssätt

Att förändra arbetssätt i kommunerna och etablera nya samarbeten kring unga som varken arbetar eller studerar tar tid. En återkommande synpunkt från kommunerna har varit att det analys- och utvecklingsstöd som myndigheten gav skulle ge mer effekt om myndigheten kunde ”hålla i” kontakten med kommunen och dess process under en längre tid.

Det framkom även önskemål från kommunerna om att få stöd i arbetet med att utveckla samverkan med andra viktiga aktörer som regionen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

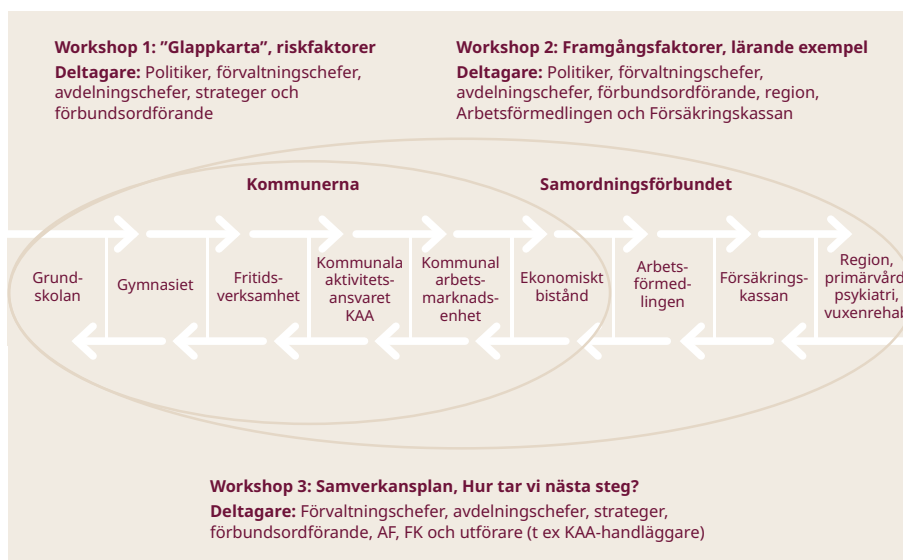
Med utgångspunkt i kommunernas uttalade behov av ytterligare stöttning har MUCF under 2021 och 2022 utvecklat form och innehåll för kommunträffarna. Kommunernas önskan att få stöd under en längre tid av sin utvecklingsprocess samt i etableringen av samverkan mellan kommuner och andra relevanta myndigheter har varit vägledande.

För att ta tillvara redan existerande lokala samverkansstrukturer har MUCF i utvecklingen av stödprocessen samarbetat med samordningsförbund.¹²

¹²I varje län i Sverige finns ett eller flera samordningsförbund som samlar kommuner och regioner samt lokal Arbetsförmedling och Försäkringskassa. Samordningsförbundens främsta uppgift är att finansiera och skapa insatser till personer som behöver stöd från flera parter för att etablera sig på arbetsmarknaden och nå självförsörjning. Insatserna innebär ofta att utveckla metoder och individanpassa insatser.

Myndigheten har i utvecklingsarbetet kontinuerligt stämt av idéer och förslag med en referensgrupp bestående av lokala aktörer¹³.

Myndigheten tog fram en processkarta (se bild nedan) för att ge en bild av vilka aktörer som behöver samverka på lokal nivå för att en ung person som varken arbetar eller studerar ska få ett samordnat stöd för att etablera sig på arbetsmarknaden.

Figur 3. Processkarta som visar vilka aktörer som behöver samarbeta på lokal nivå för att kunna stödja unga som varken arbetar eller studerar så att de etablerar sig på arbetsmarknaden.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Med utgångspunkt i processkartan utvecklades tre workshoppar där deltagarna i den inledande gör en lokal nulägesanalys, i den andra workshoppen påbörjas en samverkansplan och i den tredje slutförs samverkansplanen (se bild nedan).

Figur 4. Beskrivning av innehållet i de tre workshopparna.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

¹³ I utvecklingsarbetet har myndigheten främst samarbetat med samordningsförbunden Värend, Sunnerbo samt Gotland. Även Region Kronoberg, samordningsförbundet Östra Södertörn och samordningsförbundet Uppsala län har deltagit i utvecklingsprocessen.

Med ett tidsintervall på 3–5 månader mellan workshopparna bedömdes kommunerna få tid att påbörja en eller flera förändringsprocesser och utveckla eller implementera rutiner för samverkan, beroende på hur långt respektive kommun kommit i sitt arbete. Vid varje workshop beräknades 3–6 kommuner delta.

Myndigheten identifierade också en risk med det förändrade arbetssättet. Genom att vända sig till och bjuda in kommuner via samordningsförbund riskerar avståndet mellan MUCF och kommunernas chefer och strateger att öka och deras närvaro på workshopparna att minska. Det blev därför viktigt att tillsammans med samordningsförbunden identifiera nyckelpersoner till workshopserien och att adressera dessa.

I september 2021 anordnades en första workshop tillsammans med samordningsförbundet Östra Södertörn. Efter en intern utvärdering gjordes vissa justeringar i upplägget.

MUCF informerade i april 2022 om workshopserien vid ett möte som hölls av Nationella nätverket för samordningsförbund, NNS, som samlar 75 samordningsförbund.

Därefter har myndigheten bokat in och anordnat workshopserier med intresserade samordningsförbund. I vissa fall bestämdes att dessa skulle genomföras först 2023 utifrån samordningsförbundens redan planerade aktiviteter och prioriteringar.

I samarbete med samordningsförbunden planerar myndigheten varje workshop med hänsyn till lokala förutsättningar. Bland annat får de anmälda deltagarna i enkätform svara på frågor om hur arbetet med unga som varken arbetar eller studerar fungerar i dagsläget gällande kunskap om målgruppen, samverkan mellan relevanta aktörer, ansvarsfördelning, kompetens och resurser. Deltagarna får även möjlighet att inför första workshopen ge sina synpunkter på hur det befintliga arbetet skulle kunna stärkas och förbättras.

Nya överenskommelser mellan Arbetsförmedling och kommun

Arbetsförmedlingen har tillsammans med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Delegationen för unga och nyanlända till arbete (Dua) tagit fram en ny modell för samverkan genom lokala överenskommelser mellan kommuner och Arbetsförmedlingen.¹⁴ Innehållet i de nya överenskommelserna bygger i hög utsträckning på de Dua-överenskommelser som funnits sedan 2015.

Överenskommelserna är ett led i arbetet att föra över ansvaret att stödja och utveckla samverkan till Arbetsförmedlingen inför upphörandet av Duas uppdrag i februari 2023.

---

¹⁴ <https://arbetsformedlingen.se/for-kommuner/overenskommelser-for-samverkan>

I handledningsmaterialet till de nya överenskommelserna framhålls att unga som varken arbetar eller studerar är en grupp att särskilt beakta när kommunerna och Arbetsförmedlingen tar fram överenskommelser.¹⁵ MUCF uppmanar därför inför workshopparna både kommuner och Arbetsförmedlingen att samordna processerna och ta hjälp av MUCF:s workshop för att planera, genomföra och följa upp insatser i överenskommelserna.

Men anledning av den minskade samverkan mellan kommuner och Arbetsförmedlingen som framkommer i Duas slutrapport (se kap 1.2.3 i denna rapport) arbetar MUCF aktivt för att Arbetsförmedlingen ska delta varje workshopserie som myndigheten anordnar. Det är av stor betydelse att samverkan stärks kring unga och särskilt unga med funktionsnedsättning vilket är den grupp som kommunerna anser att de samverkar minst kring.¹⁶

Genomförda workshoppar 2022

Under 2022 har myndigheten påbörjat workshopserien tillsammans med:

- Samordningsförbundet Uppsala län. Deltagare: Enköpings kommun, Heby kommun, Håbo kommun, Knivsta kommun, Tierps kommun, Uppsala kommun, Älvkarleby och Östhammars kommun samt Region Uppsala, lokal Arbetsförmedling och Försäkringskassa.
- Samordningsförbundet RAR Sörmland. Deltagare: Flens kommun, Gnesta kommun, Katrineholms kommun, Nyköpings kommun, Oxelösund kommun, Strängnäs kommun och Vingåkers kommun samt Region Sörmland och lokal Arbetsförmedling och Försäkringskassa.
- Samordningsförbundet Sollentuna, Upplands-Väsby och Sigtuna. Deltagare: Sollentuna kommun, Upplands Väsby kommun och Sigtuna kommun samt Region Stockholm och lokal Arbetsförmedling och Försäkringskassa.

En halvdagsträff med kunskapsutbyte har också genomförts med Samordningsförbundet Halland. Deltagare: Laholm kommun, Halmstad kommun, Falkenbergs kommun, Hylte kommun, Varberg kommun och Kungsbacka kommun.

I början av året var det möjligt för kommuner att välja att genomföra ett enda workshoptillfälle enligt det sedan tidigare utarbetade konceptet där processen komprimeras till en halvdag. Under 2022 har enbart Sollefteå kommun genomfört denna variant.

¹⁵ <https://arbetsformedlingen.se/for-kommuner/overenskommelser-for-samverkan/mall-och-handledning-for-overenskommelser>

¹⁶ SOU 2023:7 *På egna ben – Utvecklad samverkan för individens etablering på arbetsmarknaden*. Slutbetänkande av Delegationen för unga och nyanlända till arbete.

3

Nationell myndighetssamordning

Inom ramen för MUCF:s uppdrag att utgöra stödfunktion för myndighetssamordning för de nationella aktörer som bidrar till etablering av unga som varken arbetar eller studerar tillvaratas det arbete som sker på lokal nivå. Det är betydelsefullt för utvecklingen inom området att kunna föra frågor, erfarenheter och synpunkter mellan lokala och nationella aktörer.

Regeringen har till MUCF pekat ut följande myndigheter för samverkan: Arbetsförmedlingen, Delegationen mot segregation¹⁷, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Specialpedagogiska Skolmyndigheten och Skolverket. MUCF har även valt att inkludera Delegationen för unga och nyanlända till arbete¹⁸. Uppdraget genomförs i nära dialog med Sveriges kommuner och regioner (SKR).

I april 2022 lämnade myndigheten rapporten *Nationell stödfunktion för unga som varken arbetar eller studerar* till regeringen. Rapporten bygger på de bedömningar och diskussioner mellan de samverkande aktörerna kring områden där mer kan göras på nationell nivå för unga som varken arbetar eller studerar.

Inom ramen för samordningsuppdraget delger myndighetsrepresentanterna samt SKR varandra planerade förändringar i uppdrag och arbetssätt relaterade till unga som varken arbetar eller studerar. Deltagarna diskuterar också vilka ytterligare steg kan tas för en förbättrad samordning och för att öka kunskapen hos fler aktörer om unga som varken arbetar eller studerar.

Myndighetssamordningen utgör även ett forum för att sprida goda exempel på hur samverkan organiserats framgångsrikt. MUCF lyfter erfarenheter som myndigheten inhämtar i uppdraget att stödja lokala aktörer samt i det fall som det finns ny kunskap på området unga som varken arbetar eller studerar.

Två återkommande utvecklingsförslag som förs fram i samtalet med myndighetsrepresentanterna och SKR är en digital kompetensplattform samt en satsning på en samordnad eller samlokaliserad väg in lokalt för unga som behöver extra stöd för etablering på arbetsmarknaden.

¹⁷ Delegationen mot segregation avvecklades 2022.

¹⁸ Duas uppdrag avslutades i februari 2023.

Kompetensplattform för arbetet med unga som varken arbetar eller studerar

MUCF anser att en digital kompetensplattform skulle kunna bidra till effektivare insatser för att minska andelen unga som varken arbetare eller studerar.

I en kompetensplattform möts de uppdrag som MUCF har gällande unga som varken arbetar eller studerar. Om de nationella myndigheterna och SKR i en gemensam process arbetar fram innehåll till en kompetensplattform stödjer det sannolikt det fortsatta samarbetet mellan myndigheterna med fokus på målgruppens behov.

Resultatet, själva plattformen, skulle syfta till att ge relevant stöd till de lokala aktörer som fattar beslut om strategier för att minska andelen unga som varken arbetar eller studerar samt för de professionella som möter målgruppen.

De olika förslag som hittills lyfts fram gällande innehållet på en sådan plattform är exempelvis:

- aktuell forskning om unga som varken arbetar eller studerar
- insatser som fungerat väl på lokal, regional och nationell nivå
- information om myndigheters insatser och eventuella förändringar
- internationella erfarenheter.

MUCF planerar att ansöka om ESF-medel för att genomföra en förstudie om förutsättningarna för en kompetensplattform.

Samordnad eller samlokaliserad väg in lokalt för unga som behöver extra stöd för etablering på arbetsmarknaden

Myndighetssamordning på lokal nivå ger effektivare stöd till de unga som varken arbetar eller studerar och som behöver insatser från flera aktörer. Kvaliteten på samordning kring unga med behov av stöd är dock inte likvärdig i landet. I arbetet tillsammans med kommuner och samordningsförbund möter MUCF både exempel på välfungerande myndighetssamordning och beskrivningar av stora utmaningar i organiseringen av samverkan mellan de nödvändiga myndigheterna.

Även Duas uppföljning där kommuner uppger att de samverkar i allt lägre grad med Arbetsförmedlingen kring unga och särskilt unga med funktionsnedsättningar¹⁹ ger anledning att söka fler sätt att stödja lokala aktörer i att utveckla samverkan kring unga som varken arbetar eller studerar.

---

¹⁹ SOU 2023:7 *På egna ben Utvecklad samverkan för individers etablering på arbetsmarknaden*. Slutbetänkande av Delegationen för unga och nyanlända till arbete.

Det har gjorts kortlivade insatser för att stimulera ”en väg in” på lokal nivå för unga med behov av extra stöd för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Till exempel hade MUCF 2016 - 2018 i uppdrag att fördela projektbidrag till kommuner och samordningsförbund för att utveckla insatser för unga som varken arbetar eller studerar. I Statskontorets uppföljning av detta statsbidrag för ”en väg in”- verksamhet och uppsökande verksamhet påtalas att bidraget fanns under en mycket kort tid och mer resurser skulle behöva avsättas för utvärdering för att ta tillvara de erfarenheter som gjorts.²⁰

Inom ramen för uppdraget som stödfunktion för myndighetssamordning har MUCF och övriga aktörer under 2022 bland annat tagit del av exempel på alternativa sätt att lokalt samlokalisera myndigheter som visat sig framgångsrika för unga i Finland och Tyskland. Syftet är att lära mer om olika sätt att samordna processerna för unga som varken arbetar eller studerar.

MUCF föreslår att myndigheten får ett uppdrag att fördela statsbidrag till kommuner för samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar. Syftet är att med hjälp av statsbidrag stimulera insatser för unga som varken arbetar eller studerar, liknande det statsbidrag som myndigheten tidigare fördelat.

---

²⁰ Statskontoret 2017:15; *Utvärdering av regeringens strategi för unga som varken arbetar eller studerar*. Delrapport.

4

Andra insatser under uppdragstiden

Med syfte att öka kunskapen om unga som varken arbetar eller studerar har en rad aktiviteter genomförts under 2022.

28 januari 2022: halvdagskonferens för kommunerna i Skåne län

Myndigheten anordnade en halvdagskonferens kring unga som varken arbetar eller studerar för kommunerna i Skåne tillsammans med Länsstyrelsen Skåne, Skolverket, Specialpedagogiska Skolmyndigheten och Sveriges Kommuner och Regioner. Målsättningen var att visa vilket nationellt stöd som finns att tillgå för kommunerna. Under dagen närvarade representanter från 15 av Skånes 33 kommuner. Initiativet togs av Länsstyrelsen i Skåne och innehållet utarbetades inom den nationella myndighetssamordningen för unga som varken arbetar eller studerar tillsammans med Länsstyrelsen i Skåne.

28 januari 2022: MUCF idag – Unga med funktionsnedsättning – Etablering och ekonomi

MUCF idag är myndighetens digitala serie som vänder sig till personer som arbetar med eller tar beslut om unga eller det civila samhället. I serien tar myndighetens sakkunniga och inbjudna experter upp en aktuell fråga med fokus på den senaste kunskapen i ämnet. Den 28 april handlade det om etablering och den ekonomiska situationen för unga med funktionsnedsättning, en överrepresenterad grupp inom unga som varken arbetar eller studerar.

6 juli 2022: Seminarium i Almedalen tillsammans med Delegationen för unga och nyanlända till arbete - Minskade skolavhopp ger minskad ungdomsarbetslöshet

MUCF anordnade en dag med ungdomspolitik i fokus. Under dagen anordnade myndigheten tillsammans med DUA ett seminarium om att minska skolavhopp ger minskad ungdomsarbetslöshet.

8 februari 2022: Digital konferens om samverkan för unga som står utanför arbetsmarknaden

Fryshusets projekt *4-uvas* anordnade i februari en digital konferens där MUCF deltog och höll en föreläsning kring målgruppen och myndighetens uppdrag kring unga som varken arbetar eller studerar.

22 mars 2022: Lokalsamhället som förebyggande och främjande arena

Riksförbundet mot alkohol och narkotika – RFMA anordnade i mars en konferens med titeln Lokalsamhället som förebyggande och främjande arena där fokus var på att förebygga skolavbrott, mobbning och hur man ska få unga som varken arbetar eller studerar tillbaka till jobb eller studier. MUCF höll en föreläsning om arbetet med dessa frågor på nationell nivå och hur civilsamhället och det offentliga kan göra insatser tillsammans för unga som varken arbetar eller studerar.

6 april 2022: Young parents on parental leave

MUCF föreläste om överrepresenterade grupper, särskilt unga som blir föräldrar, inom gruppen unga som varken arbetar eller studerar för ett nordiskt forskarnätverk. I nätverket ingår forskare från Danmark, Sverige, Finland, Island och Norge.

27 april 2022: Ungdomar som varken arbetar eller studerar – Fokus Landsbygd

Landsbygdsnätverket samlar civilsamhälle och näringsliv, forskning, utbildning och rådgivning samt myndigheter som på olika sätt har betydelse för landsbygdsutveckling. Nätverket anordnade tillsammans med MUCF ett halvdagsseminarium om unga som varken arbetar eller studerar.

28 april 2022: Föreläsning för Personligt Ombud Kronoberg

MUCF föreläste om unga som varken arbetar eller studerar för Personligt Ombud Kronoberg som arbetar med personer som är över 18 år och har en psykisk funktionsnedsättning.

6 maj 2022: Föreläsning på Attentions rikskonferens – Från vaggan till graven

MUCF föreläste och deltog i ett panelsamtal om unga som varken arbetar eller studerar på Attentions rikskonferens. Konferensen spelades in av SVT och panelsamtalet finns på URplay.²¹

17 maj 2022: Vi-projektets avslutningskonferens, Göteborg

MUCF bidrog med moderator och föreläste om unga som varken arbetar eller studerar i samband med att Vi-projektet avslutades. Vi-projektet som medfinansierats av ESF, omfattade Folkhögskoleförvaltningen i Västra Götalandsregionen, kommunalförbunden i Fyrbodalen och Sjuhärads, Rädda Barnen, fem folkhögskolor, vuxenutbildningen i Borås, Trollhättan och Vänersborg samt 19 kommuner. MUCF har även genomfört en workshop inom ramen för Vi-projektet.

²¹ <https://urplay.se/program/229349-ur-samtiden-npf-forum-2022-unga-i-utanforskning>

20 maj 2022: Svenska Settlementförbundets nätverksträff

MUCF föreläste om unga som varken arbetar eller studerar och hur myndigheten arbetar med målgruppen på Svenska Settlementförbundets nätverksträff om att stötta Unga i utanförskap.

23 maj 2022: Föreläsning för gymnasiechefsnätverket i Östergötland

MUCF föreläste och förde dialog med gymnasiechefer i Östergötland om gruppen unga som varken arbetar eller studerar. Myndigheten informerade också möjligheten att ta del av den nya workshopserien.

13 september 2022: School to work Conference on one-stop-youth guidance centers

En konferens arrangerad av School-to-work-flaggskeppet inom Östersjöstrategin. MUCF presenterade fakta om myndigheten och det aktuella läget för unga som varken arbetar eller studerar.

29 november – 1 december 2022: MUCF-dagarna

Under den årliga MUCF-konferensens sista dag, 1 december, var temat ungas ekonomiska utsatthet. Situationen för unga som varken arbetar eller studerar uppmärksammades. Myndighetens utredare medverkade tillsammans med forskare, politiker och företrädare för civilsamhället.

Referensgrupper och nätverk

MUCF bidrar med kunskaper och erfarenheter i flera referensgrupper och nätverk med fokus på unga och utanförskap. Dessa nätverk är betydelsefulla för myndighetens omvärldsbevakning och kunskapsutveckling.

Attention – Vägen vidare

MUCF är representerad i referensgruppen för Riksförbundet Attentions projekt Vägen vidare för unga som varken arbetar eller studerar med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Myndighetsnätverket Etablering och vidare studier för elever med IF

Skolverket samordnar myndighetsnätverket Etablering och vidare studier för elever med intellektuell funktionsnedsättning. MUCF deltar i nätverket tillsammans med SKR, Myndigheten för Delaktighet, Arbetsförmedlingen, Socialstyrelsen, Försäkringskassan och Skolverket.

Skolverkets råd för introduktionsprogram

Skolverkets råd för gymnasieskolans introduktionsprogram syftar till att utveckla introduktionsprogrammen och skolhuvudmännens arbete med dessa. I rådet deltar förutom MUCF utvalda representanter för skolhuvudmän, myndigheter och organisationer samt regionala utvecklingscenter.

Projekt: Fritidsjob som vej til integration, trivsel og uddannelse i Norden

Projekt finansierat av Nordiska Rådet och som syftar till att samla information och kunskap om feriearbetets betydelse för unga inom etniska minoriteter i Sverige, Norge, Finland och Danmark. Syftet är att Nordiske aktörer, genom att utbyta erfarenheter, ska kunna skapa bättre förutsättningar för integration med hjälp av feriearbeten. MUCF deltar i projektets styrgrupp tillsammans med representanter för andra nordiska länder samt Nordiska Rådet.

Myndigheten är även engagerad i ett par myndighetsnätverk som SKR initierat och där frågor som berör om unga som varken arbetar eller studerar behandlas. SKR leder både ett chefsnätverk och ett tjänstemannanätverk. Övriga deltagare är Arbetsförmedlingen, Skolverket, Delegationen för unga och nyanlända till arbete, Friskolornas riksförbund, Specialpedagogiska Skolmyndigheten, Folkbildningsrådet och Skolinspektionen.

5

Resultat

I syfte att följa resultatet av MUCF:s arbete för att fler unga som varken arbetar eller studerar ska etableras på arbetsmarknaden gör myndigheten uppföljningar. Gällande stödet till lokala aktörer görs dels en enkät med deltagarna i direkt anslutning till varje kommunträff eller workshop och dels en intervju med kommunföreträdare efter cirka ett halvår. Enkäten fångar upp resultat på kort sikt medan intervjun försöker fånga huruvida det lokala arbetet med unga som varken arbetar eller studerar konkret påverkats av samarbetet och workshopen med MUCF. Denna uppföljning är även betydelsefull för myndighetens kontinuerliga förbättringsarbete gällande genomförandet av uppdraget.

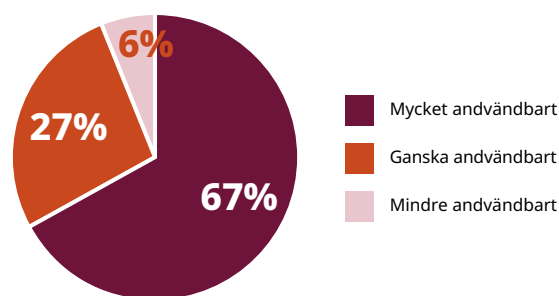
Uppföljning av kommunträffar och workshopserie

Samtliga kommunträffar, inklusive de inom den nya workshopserien, utvärderas i digital enkätform i nära anslutning till att träffen ägt rum. Följande frågor ställs:

- Hur användbart tycker du att innehållet är för dig i ditt arbete? (skala 1–5)
- Vad är ditt helhetsintryck av arrangemanget (skala 1–5)
- Vad var det bästa med dagen? (Fritextsvar)
- Vad kan bli bättre? (Fritextsvar)

61 procent av de 140 deltagarna har besvarat enkäten. Det innebär att enkäten besvarats av både deltagare i kommunträffar och deltagare efter workshop 1 och 2.

På frågan “Hur användbart tycker du att innehållet är för dig i ditt arbete?” uppgav 67 procent att de fann innehållet mycket användbart. 27 procent ansåg innehållet vara ganska användbart. 6 procent av deltagarna uppgav att de ansåg innehållet vara mindre användbart (se diagram nedan).²²

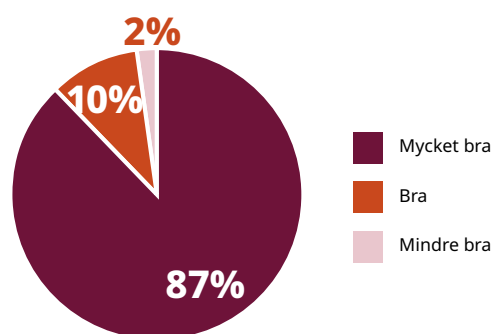

Figur 5. Fördelning av svar på enkätfrågan *Hur användbart tycker du innehållet är för dig i ditt arbete?* Procent.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

²² Deltagarnas svar på skalan 1–5, där 5 är mest positivt och 1 mest negativt har bedömts enligt följande: 4–5 har bedömts som mycket användbart, 3 har bedömts som ganska användbart och 1–2 som mindre användbart.

På frågan “Vad är ditt helhetsintryck av arrangemanget? Svarade 87 procent mycket bra, 10 procent bra och 2 procent mindre bra (se diagram nedan)²³.

Figur 6. Fördelning av svar på enkätfrågan Vad är ditt helhetsintryck av arrangemanget? Procent.

Källa: Mvndiaheten för unadoms- och civilsamhällesfråoor

Nedan följer några av de fritextsvar som givits i enkäten under den aktuella perioden och som berör både kunskap och samverkan:

”Underlättar framtida kontakter och hjälper oss att bygga nätverk.”

”Det här seminariet tror jag kommer att ge ringar på vattnet så att vi kommer framåt i dessa frågor.”

”Mycket komplexa frågor, men viktigt att prata om dem. Det kommer också fram exempel på projekt och arbeten som är bra att ha vetskap om.”

”Den målgrupp jag arbetar med är helt beroende av väl fungerande samverkan mellan olika myndigheter för tillgång till tidiga och framgångsrika insatser, därför är allt arbete för att underlätta för dessa personer i myndighetsdjungeln mycket viktigt.”

”Det var en intressant förmiddag. Bra förslag för arbete framåt och viktiga kontakter som initierats.”

”Jag tyckte att det var ett bra sätt att få igång samtalet kring frågorna. Jag tror att fördjupande samtal och handling kommer att få en skjuts framåt tack vare workshoppen.”

Ett återkommande önskemål är mer representation från kommunens beslutsfattare. När det gäller de workshoppar där MUCF bjudit in tillsammans med ett samordningsförbund efterfrågas också mer representation från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan på lokal nivå.

²³ Deltagarnas svar på skalan 1–5, där 5 är mest positivt och 1 mest negativt har bedömts enligt följande: 4–5 har bedömts som mycket bra, 3 har bedömts som bra och 1–2 som mindre bra.

”En stor spridning av yrkesroller som deltar, men saknar beslutsfattande behörighet.”

”Vill se mer deltagande från både AF och FK gällande deras organisation.”

”Saknar andra myndigheternas närvaro.”

De deltagare som besvarade enkäten efterfrågade ofta även representation från fler ansvarsområden inom den egna kommunen.

”Kanske att vi skulle haft andra personer med i workshopen, nu saknade vi grundskola förskola, elevhälsa IFO. Kommunledningen deltog och det är ju bra men det hade blivit mer verkstad med andra deltagare.”

”Utifrån min kommun så saknar jag deltagare som kan vara viktiga för det fortsatta arbetet. Till exempel KAA, och andra aktörer inom kommunen, Barn- och utbildningsförvaltningen exempelvis.”

Utifrån en analys av enkätsvaren har MUCF förändrat processen inför genomförande av varje workshopserie. Myndigheten strävar efter en tydligare förankring med andra statliga myndigheter lokalt samt med kommunledningar.

Intervjuer

6–11 månader efter genomförd workshop har under det senaste året representanter för sju kommuner intervjuats. Intervjuerna behandlar enbart kommunträffar (där en kommun deltagit). Intervjuer med deltagare i den nya workshopserien har ännu inte inletts eftersom det inte löpt tre månader sedan en fullständig workshopserie genomförts. Intervjuerna behandlar eventuella effekter på lokal nivå gällande framför allt utvecklingen av samverkan.

Under kommunträffen fick många bekräftat att deras pågående samverkan var på rätt väg. Ett antal kommuner har i anslutning till träffen med MUCF formerat en styrgrupp, arbetsgrupp eller påbörjat en utredning kring unga som varken arbetar eller studerar.

”Genom workshopen fick arbetet ett lyft när det gäller samverkan för målgruppen. Inte minst samarbetet med socialförvaltningen utvecklades. Det blev ett medvetandegörande och Socialförvaltningen är idag med i fler gemensamma forum än innan workshopen. Genom att MUCF höll i workshopen så kunde arbetsmarknadsenheten koncentrera sig helt på det konkreta arbetet med handlingsplanen.”

”Det har hänt väldigt mycket positivt. Samverkansarbetet har styrts upp med en DUA-styrgrupp över myndighetsgränserna och under den en arbetsgrupp. Finns nu förslag på handlingsplan för unga som varken arbetar eller studerar.”

”Vi har betydligt mer strukturerad samverkan med regelbundna möten månadsvis.”

För andra kommuner var träffen ett första tillfälle att samlas kring målgruppen, vilket följande citat beskriver:

”En gemensam handlingsplan för kommunen och deras samverkanspartners kommer att bli klar i månadsskiftet aug/sept. Arbetet med planen påbörjades efter MUCF:s workshop.”

”Workshopen legitimerade den pågående processen med kartläggning av målgruppen och befintlig samverkan. Bra att MUCF sätter ljus på frågan för det stärker engagemanget.”

”Det finns nu tvärsektoriella arbetsgrupper med chefer och medarbetare och verksamhetschefen är ansvarig för uppföljning.”

Resultatet från intervjuerna visar att kommunerna, bland annat med hjälp av kommunträffarna, har identifierat behov av att formalisera strategier, som innehåller mål och handlingsplaner. Men intervjuerna visar också att de kommuner som hade strategier på plats och utnyttjade MUCF i en större process var mycket nöjda med resultatet.

”MUCF:s workshop var en del av flera insatser men generellt fungerar det lite bättre idag jämfört med tidigare.”

”MUCF:s workshop var en del i en trestegs insats kring uvas. Första steget var en kartläggning av målgruppen som gjordes med finansiering av DUA och den gjordes tillsammans med andra myndigheter ex. Arbetsförmedling och Försäkringskassan. Därefter anordnades en workshop med medarbetare från olika förvaltningar och myndigheter som fick komma med förslag till aktiviteter och även prioritera. Förslagen behandlades i styrgruppen för DUA och inför beslut i ”Jobbkommissionen”, som är en form av styrgrupp för kommunen internt och med andra myndigheter, så genomfördes MUCF:s workshop för hela Jobbkommissionen. Denna beslutade därefter om en gemensam handlingsplan som fortfarande gäller.”

Liksom i enkätsvaren påtalas i intervjuerna vikten av att beslutsfattare med relevant mandat deltar i workshopparna.

”Tack vare att MUCF ansvarade för workshopen så kom rätt deltagare (avdelningschefer från socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen). Dessa chefspersoner hade inte kommit om det ”bara” var stadens arbetsmarknadsenhet med ansvar för KAA som bjudit in.”

”Även om en nyckelperson saknades så blev det ett positivt möte. Kommunen har nu handlingsplan kring KAA och bättre samverkan. Workshopen ledde också till att cheferna uppmärksammades på arbetsgruppens arbete fick därigenom större förståelse för arbetet.”

Ett par kommuner lyfte det motsägelsefulla i att vilja samverka utan att ha rätt organisatoriska förutsättningar för det på följande sätt:

”Upplever att det finns en bra samverkan. Alla vill men att det finns för lite resurser i vissa fall ex. när det gäller KAA.”

Om kommunträffen i sig eller tillsammans med andra faktorer har påverkat utvecklingen i kommunerna är svårt att säga efter bara ett intervjutillfälle. Kunskap om de långsiktiga effekterna skulle kräva närmare uppföljning av kommunala processer över tid. Resultatet kan dock ses som en indikation på pågående processer där kommunträffen har varit en del av helheten.

Utveckling av samverkansstrukturer och framtagande av strategier och handlingsplaner är processer kan ta längre tid än vad som förflutit mellan kommunträffen och utvärderingen. Intervjupersoner har ändå exempelvis kunnat identifiera ett skifte av fokus eller prioriteringar som hade sitt ursprung i träffen med MUCF.

Sammanfattning av resultat av stöd till lokala aktörer

Då en majoritet av deltagarna i myndighetens kommunträffar ansåg att innehållet varit mycket användbart för dem i deras arbete är det möjligt att anta att:

- deltagarna har fått ökad kunskap om unga som varken arbetar eller studerar
- förståelsen för behovet av ökad samverkan och samordning av insatser för målgruppen har ökat

MUCF kan i uppföljningen också se att:

- deltagarna har fått bekräftelse av befintlig samverkan
- det finns behov på lokal nivå av att utveckla vidare informations- och erfarenhetsutbyte samt strategier

MUCF ser efterfrågan på och behov av fortsatta insatser från myndigheten. Inte minst gäller det att utveckla kunskapsöverföringen mellan statliga myndigheter på lokal nivå och kommunerna.

Uppföljning av stödfunktion för nationell samordning

En enkät med öppna frågor om samarbetet i den grupp myndighetsrepresentanter som MUCF samordnar genomfördes i maj 2022. Den besvarades av representanter för samtliga nio deltagande myndigheter (utpekade av regeringen att delta i samarbetet) samt SKR. Undersökningen gav vid hand att en majoritet av deltagarna i nätverket upplevde att de kunnat vara behjälpliga på nya sätt för kollegor i andra myndigheter samt att man fått större förståelse för olika myndigheters och aktörers roll och ansvar.

Dessutom uppgav flera att ytterligare (informella) nätverk som förenklar dialog mellan myndigheter har skapats. Nya kontakter har också tagits mellan representanter från olika myndigheter i syfte att sprida kunskap till arbetsgrupper i närliggande uppdrag.

Flera myndighetsrepresentanter ansåg att det gemensamma arbetet medfört att frågor som rör unga som varken arbetar eller studerar fått större uppmärksamhet inom de respektive myndigheterna.

Flera av de myndighetsrepresentanter som deltar i det gemensamma arbetet uppgav samtidigt utmaningar i att få upp sina frågor om unga som varken arbetar eller studerar på tillräckligt hög nivå inom den egna organisationen. En annan svårighet som deltagarna upplevde var att hitta gemensamma strategier eftersom myndigheterna har regelverk som inte utformats för att optimera samverkan.

Sammanfattningsvis

MUCF kan konstatera att:

- deltagarna i det myndighetsnätverk för unga som varken arbetar eller studerar och som MUCF samordnar har fått större förståelse för olika myndigheters och aktörers roll och ansvar
- Deltagarna i myndighetsnätverket har på olika sätt hjälpt varandra i sina respektive uppdrag

Samtidigt är det svårt för tjänstepersonerna i myndighetsnätverket att få gehör för frågor om unga som varken arbetar eller studerar i sina respektive organisationer.

MUCF ser behov av fortsatta insatser från myndigheten. Det innebär bland annat att stärka myndighetssamverkan genom konkret gemensamt arbete. Det gäller det kommande året framför allt sondering inför en kompetensplattform och möjligheterna till en samordnad eller samlokaliserad väg in lokalt för unga som behöver extra stöd för etablering på arbetsmarknaden.

MUCF kommer även fortsättningsvis att prioritera att återföra till nationell nivå det samtal och framgångar och utmaningar som pågår på lokal nivå mellan statliga myndigheter och kommunerna.

Effektmål

MUCF har under perioden nått resultat i relation till effektmålet:
De aktörer som tar del av myndighetens stöd ska samordna sina insatser till unga som varken arbetar eller studerar på ett mer ändamålsenligt sätt än de gjort tidigare.

Uppföljningen visar att MUCF har bidragit i det arbete som redan pågår med att förbättra förutsättningarna för samverkan på lokal nivå för de kommuner som genomfört kommunträff eller påbörjat workshopserien. Exempelvis har flera kommuner upprättat arbetsgrupper, styrgrupper eller utredningar kring unga som varken arbetar eller studerar. För de kommuner som redan hade en fungerande samverkan har stödet från MUCF bland annat bidragit till att utöka samverkan med andra relevanta aktörer.

När myndigheten analyserat sina insatser bedöms att samverkan i många fall stärkts till följd av kommunträffen, men att effekten varierat, samt att vissa kommuner är i behov av fortsatt stöd under längre tid för att implementera samverkansstrukturer och arbetsmetoder. Myndighetens förändrade arbete, sedan hösten 2022, med en workshopserie som erbjuds i samarbete med samordningsförbunden är ett steg för att möta detta behov.

MUCF har under perioden även nått resultat i förhållande till effektmålet:
Kunskapen ska öka om unga som varken arbetar eller studerar, både hos de aktörer som ansvar för relevanta verksamheter och hos personal som möter unga.

I både kommunträff och workshopserie bidrar MUCF med kunskap om unga som varken arbetar eller studerar. Myndigheten delar med sig av forskning, aktuell statistik, framgångsrika metoder och erfarenheter från andra kommuner. Syftet är att öka förutsättningarna för informerade beslut och effektiva insatser. Kommunträffar och workshopserie som präglas av interaktivitet har bidragit till ett gemensamt lärande.

6

MUCF:s förslag till fortsatta insatser

Ett långsiktigt uppdrag för nationell samordning och stöd till aktörer som arbetar med unga som varken arbetar eller studerar

MUCF föreslår att myndigheten får ett långsiktigt regeringsuppdrag att samordna myndigheter som arbetar med unga som varken arbetar eller studerar och att stödja de aktörer som bidrar till att unga som varken arbetar eller studerar etablerar sig inom studier och arbete.

Syftet och kort motivering

Syftet är att formalisera och utveckla samverkan mellan de nationella myndigheter som arbetar med unga som varken arbetar eller studerar. Att MUCF ges ett långsiktigt uppdrag att ha en samordnande funktion avser att bidra till att underlätta styrningen och kunskapsöverföringen mellan både myndigheter och departement.

MUCF gör bedömningen att behovet av stöd till lokala aktörer för att arbeta med unga som varken arbetar eller studerar kommer att öka. Det grundas på regeringens bedömning om att svensk ekonomi kommer att hamna i en lågkonjunktur 2023 och på de aktuella förändringarna i andra centrala aktörers uppdrag. MUCF har därtill tagit del av att flera kommuner uttrycker behov av att utveckla och formalisera interna och externa strukturer för samverkan.

Arbetsförmedlingens omorganisation medför att många lokala samverkansinsatser med landets kommuner riskerar att försvinna. Det kan drabba unga som varken arbetar eller studerar hårt, eftersom de oftast är i stort behov av personlig kontakt med handläggare och kräver ofta individuella lösningar. En annan viktig aktör för unga som varken arbetar eller studerar är Delegationen för unga och nyanlända (Dua). Delegationens förordnande avslutades 28 februari 2023, vilket innebär att det kommer att finnas ett stort behov av ett nationellt stöd för samverkan och samordning nu när Dua inte längre är verksamt.

Av Duas slutbetänkande framgår att omfattningen av samverkan för etablering av unga och nyanlända har minskat påtagligt sedan 2018 och ligger på fortsatt låg nivå 2022. Av Duas uppföljning framgår även att den minskade omfattningen av samverkan i högre grad gäller samverkan om unga jämfört med än samverkan om nyanlända. En bidragande orsak till detta kan vara att det inte finns ett tydligt regelverk om samverkan mellan stat och kommun gällande unga. Samverkan om unga med funktionsnedsättning och samverkan om unga

inom kommunernas aktivitetsansvar bedöms, av kommunerna, ske i minst utsträckning. Det är mot denna bakgrund som Dua i sitt slutbetänkande för fram att regeringen bör överväga att ge MUCF en långsiktigt samordnande och stödande uppdrag när det gäller unga som varken arbetar eller studerar.

MUCF har lång erfarenhet av att arbeta med unga i utanförskap och har samlat på sig mycket kunskap under uppdragets gång. Därför har myndigheten stora möjligheter att fortsätta sprida kunskap och dela med sig av framgångsrika arbetssätt och metoder i mötet med lokala aktörer. Ett uppdrag till MUCF skulle kunna få tydlig koppling till det arbete som bedrivs inom ramen för de lokala överenskommelserna om samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna.

Uppdragets genomförande

MUCF ser att följande punkter avseende samordningsuppdraget särskilt bör prioriteras:

- Ett permanent samverkansforum där berörda myndigheter ingår och träffas kontinuerligt.
- Samordnade insatser till landets kommuner och regioner, men även till anställda på myndigheter som arbetar direkt med målgruppen. Det kan handla om föreläsningar, workshops eller behovsanpassade insatser.
- Samordna och lyfta fram arbete mot grupper som oftare än andra har särskilt svårt att etablera sig på arbetsmarknaden, exempelvis unga som saknar behörighet till gymnasiet, unga utan gymnasieexamen, unga med funktionsnedsättning, kvinnor med utländsk bakgrund och unga med psykisk ohälsa.

Myndigheten har under sitt tidigare uppdrag utvecklat konceptet för kommunträffar utifrån de utvärderingar som gjorts i samband med träffarna. Myndigheten bedömer att fler kommuner skulle kunna ha nytta av att få stöd i arbetet med unga som varken arbetar eller studerar.

Med ett långsiktigt uppdrag skulle myndigheten under en längre period kunna finnas med som process-, metod- och kunskapsstöd för lokala aktörer.

Målgrupper

Verksamma i landets kommuner och regioner samt myndigheter som ingår i regeringens uppdrag riktad mot unga som varken arbetar eller studerar. Målgruppen för stödinsatser är kommuners förvaltningschefer och strateger med ansvar för utbildnings-, social-, arbetsmarknads-, näringslivs- och fritidsfrågor. Också beslutsfattare och andra relevanta aktörer ingår i målgruppen.

Konsekvenser för jämställdheten

Insatserna avser att bidra till det jämställdhetspolitiska delmålet om ekonomisk jämställdhet, att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Bedömningen grundar sig på bland annat följande:

- Den statistik som MUCF har tagit fram visar att det bland unga finns ojämlikheter mellan könen som ser ut att variera utifrån både bakgrund och den livsfas som de unga är i. I åldersgruppen 16–24 år är killar överrepresenterade bland unga som varken arbetar eller studerar, medan det i åldersgruppen 25–29 år är tjejer som utgör den största andelen. Enligt MUCF:s rapport om unga utlandsfödda kvinnors etablering (2021) utgör bland annat föräldraskap och ett stort omsorgsansvar stora hinder för deras inträde på arbetsmarknaden.
- För att även unga utrikesfödda kvinnor som har svårt att komma in på arbetsmarknaden ska få adekvat stöd behövs det särskilda insatser som både främjar jämställdheten och minskar diskrimineringen på arbetsmarknaden. Dessa insatser ska riktas både till arbetsgivare och till aktörer som ska agera stöd för unga utrikesfödda kvinnor som inte arbetar eller studerar.

Konsekvenser om uppdraget inte genomförs

Om uppdraget inte genomförs så kommer de insatser som görs av respektive myndighet att förbli icke-koordinerade. Den uteblivna statliga samordningen minskar nyttan av de enskilda insatserna riktade mot unga som varken arbetar eller studerar. Om de nationella aktörerna inte samordnar sitt stöd till den lokala nivån är risken därtill stor att resurserna inte räcker till för de viktiga tidiga insatserna, vilket i sin tur kan leda till ett ökat inflöde av unga till målgruppen. Skulle insatser avseende stödet till lokala aktörer utebli kan konsekvensen bli personligt lidande och försämrat psykiskt mående för berörda unga genom sämre kvalitet i stödet och ökade samhällskostnader när fler individer hamnar i utanförskap. Samhället kommer ha ett stort behov av arbetskraft och alla kommer att behövas.

Förnyat uppdrag att fördela statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar

MUCF föreslår att myndigheten får ett uppdrag att fördela statsbidrag till kommuner för samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar.

Syftet och kort motivering

Syftet är att med hjälp av statsbidrag stimulera insatser för unga som varken arbetar eller studerar, liknande det statsbidrag som myndigheten tidigare fördelat med stöd av förordning (2016:82) om statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar.

Förutsättningarna för att arbeta med unga som varken arbetar eller studerar ser olika ut över landet. Många kommuner och samordningsförbund avsätter både egna resurser och externa medel i form av exempelvis projektmedel beviljade av Europeiska socialfonden. Andra kommuner har inte samma möjligheter att avsätta resurser trots att behovet kan vara lika stort.

Uppdragets genomförande

Ett nytt statsbidrag för samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar skulle kunna användas för att till viss del utjämna skillnaderna i förutsättningar över landet. Det skulle också skapa möjligheter för kommuner eller samordningsförbund att testa nya metoder och samarbeten, samt minska andelen unga som varken arbetar eller studerar i enskilda kommuner.

Ett nytt bidrag bör ha ett tydligt ungdoms-, ickediskriminerings-, jämställdhets-, barnrätts- och funktionshindersperspektiv. Insatser som syftar till att nå de grupper av unga som riskerar ett särskilt långvarigt utanförskap, så som unga med funktionsnedsättning eller psykisk ohälsa, liksom unga i områden med socioekonomiska utmaningar, bör särskilt prioriteras.

Målgrupper

Statsbidraget riktas till kommunala aktörer för att starta nya eller utveckla redan befintliga samverkansmodeller (exempelvis samordningsförbund) där kommunernas olika förvaltningar, regioner, statliga myndigheter, näringslivet och det civila samhället samverkar för att stärka etableringen i arbets- och samhällslivet för unga som varken arbetar eller studerar.

Konsekvenser för jämställdheten

Insatsen avser att bidra till det jämställdhetspolitiska delmålet om ekonomisk jämställdhet, att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Bedömningen grundar sig på bland annat följande:

- Den statistik som MUCF har tagit fram visar att det bland unga finns ojämlikheter mellan könen som ser ut att variera utifrån både bakgrund och den livsfas som de unga är i. I åldersgruppen 16–24 år är killar överrepresenterade bland unga som varken arbetar eller studerar, medan det i åldersgruppen 25–29 år är tjejer som utgör den största andelen. Enligt MUCF:s rapport om unga utlandsfödda kvinnors etablering (2021) utgör bland annat föräldraskap och ett stort omsorgsansvar stora hinder för deras inträde på arbetsmarknaden.
- För att även unga utrikesfödda kvinnor som har svårt att komma in på arbetsmarknaden ska få adekvat stöd behövs det särskilda insatser som både främjar jämställdheten och minskar diskrimineringen på arbetsmarknaden. Dessa insatser ska riktas både till arbetsgivare och till aktörer som ska agera stöd för unga utrikesfödda kvinnor som inte arbetar eller studerar.

Konsekvenser om uppdraget inte genomförs

Utan proaktiva och direkta insatser på både grupp- och individnivå riskerar vi en negativ trend där andelen ungdomar som etableras, integreras och bidrar i samhället kommer att minska. En sådan utveckling medför växande problem med långvarigt utanförskap och misslyckande på individ- och samhällsnivå. Gruppen unga som varken arbetar eller studerar är en heterogen grupp med unga som behöver långsiktiga insatser. Bemötande på individnivå är centralt för att vända en negativ utveckling och stärka individens självförtroende, kapacitet

och möjliggöra anställningsbarhet. Många inom gruppen unga som varken arbetar eller studerar har tappat förtroendet för vuxen världen, skolan och myndigheter, vilket lyftes av flera av projekten som genomfördes 2016–2018.

7

Referenser

Arbetsförmedlingen 2022: *Perspektiv på långtidsarbetslösheten 2022 En deskriptiv analys.*

Forte (2020). *Unga som varken arbetar eller studerar – En kunskapsöversikt.*

Dua (2018), *Samverkan för ungas etablering.* Stockholm: Delegationen för unga och nyanlända till arbete.

MUCF (2017b), *Fokus 17:2 Unga med funktionsnedsättning. Etablering i arbets- och samhällslivet.* Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

MUCF (2018), *Bredda normen – Unga hbtq-personers röster om att varken arbeta eller studera.* Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

MUCF (2018), *Fokus 18 – Vilka ska med?* Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

MUCF (2019), *Stöd till unga som varken arbetar eller studerar. Delrapport april 2019.* Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

MUCF (2019), *Hitta vägen! Ung idag 2019 – en studie om ungas väg genom skolan till arbetslivet.* Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

MUCF (2019), *Unga som varken arbetar eller studerar – statsbidragets användning, deltagarnas erfarenheter och effekter av beviljade projekt 2016.* Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

MUCF (2020), *Statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar. Bidragets användning, deltagarnas erfarenheter och effekter av beviljade projekt 2016–2018.* Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

MUCF (2020), *Ett långvarigt utanförskap – Olika utmaningar för unga som varken arbetar eller studerar.* Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

MUCF (2021) *Nationellt samordnat stöd till unga som varken arbetar eller studerar.* Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

MUCF (2021), *Utrikes födda kvinnors etablering i arbetslivet. En analys av hinder och möjligheter.* Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

Regeringsbeslut 2018 U2017/04044/UF (delvis) *Uppdrag att stödja aktörer som arbetar med unga som varken arbetar eller studerar.*

Statskontoret (2017) *Utvärdering av strategin för unga som varken arbetar eller studerar. Delrapport*. Stockholm: Statskontoret.

Statskontoret (2019) *Utvärdering av strategin för unga som varken arbetar eller studerar*. Stockholm: Statskontoret.

SOU 2018:11 *Vårt gemensamma ansvar – för unga som varken arbetar eller studerar*.

SOU 2021:34 *Börja med barnen! Sammanhållen god och nära vård för barn och unga*.

SOU 2023:7 *På egna ben Utvecklad samverkan för individers etablering på arbetsmarknaden*. Slutbetänkande av Delegationen för unga och nyanlända till arbete.

HÄR VÄXER KUNSKAP FRAM

På Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor är ungas villkor och civilsamhällets förutsättningar i fokus. Här växer kunskap fram som beslutsfattare använder när de prioriterar insatser för unga och för civilsamhället. Vi sprider kunskapen i mötet med människor, på såväl nationell som europeisk nivå. Vi fördelar också statsbidrag som ger små och stora organisationer möjlighet att genomföra sin verksamhet. Det ger också unga möjlighet att arbeta som volontär, studera eller praktisera i ett annat europeiskt land.

